అబ్బూరి ఛాయాదేవి

ఆరేళ్ల తరవాత నా హృదయం ఆనందంతో పరవశమైంది. నేను సాధించిన విజయం ఇతరుల దృష్టిలో సామాన్యమైనదే కావచ్చు. నాకు మాత్రం అత్యంతఘనంగా తోచింది. ఆరేళ్లపాటు చదువుసంధ్యలకు దూరమై, సంపాదన, కుటుంబపోషణ, అనారోగ్యం, తదితరతాపత్రయాలతో సతమతమవుతున్న నేను, మళ్లీ చదువు ప్రారంభించి పాసవుతానని కలలోకూడా ఊహించలేకపోయాను. అందులోనూ ఫస్టు క్లాసులో పాసయేసరికి నా ఆనందానికి అవధులు లేకపోయాయి.

ఆఫీసులో అందరికీ పార్టీ ఇచ్చి, గాలిలో తేలిపోతున్న మనస్సుతో భావిసోపానాన్ని నిర్మించుకుంటూ ఇంటికి బయలుదేరాను. ఆఫీసులో పని ఆనాడు అలసటే కలిగించలేదు. ఆఫీసులో పనేకాదు, గత ఆరు సంవత్సరాలపాటూ మోసిన కుటుంబభారం కూడా ఆనాడు అంత భారం అనిపించలేదు. ప్రస్తుతంకన్నా ఉన్నతదశ లభిస్తుందనే ఆశాభావమే నాకా హాయిని కలిగించింది. నేను ఇన్నాళ్ల నుంచీ సంపాదిస్తున్న మూడువందల రూపాయుల జీతం ఈ మహాపట్నంలో ఏ మూలకి? వందరూపాయులు ఇంటి అద్దె, తక్కినది తిండికి చచ్చీచెడీ సరిపోతూంది. ఇక అమ్మకి చీటికీమాటికీ మందులూ, అక్కయ్యకీ, అమ్మకీ, నాకూ చీరలూ, అవీ వీటన్నిటికీ సరిపోవనే కదా వీళ్లదగ్గరా, వాళ్లదగ్గరా టైపింగ్ పని సంపాదించి సాయంకాలం పూటకూడా పని చేస్తున్నాను! ఇంట్లో కూర్చుని సంగీతం పాఠాలు చెప్పి అక్కయ్య సంపాదించేదిమాత్రం ఏ మూలకి? ఎంత సంపాదించినా రోజురోజుకీ అవసరాలు పెరిగిపోతూనేవున్నాయి.

గతించిన ఆరు సంవత్సరాలలోనూ ఏనాడైనా ఒక్క సినిమాకి వెళ్లిఎరుగుదునా? ముఖానికి పౌడరు రాసుకుని ఎరుగుదునా?

చిన్నతనం నుంచీ నాకు గాజులూ, పువ్వులూ అంటే ఎంత ఇష్టం! అటువంటిది ఈ మధ్య ఏనాడైనా ముచ్చటకైనా పువ్వులు పెట్టుకుని ఎరుగుదునా? పైసాపైసా లెక్కపెట్టి అవసరాలకి సరిపెట్టుకోవటమే సరిపోతున్నది.

ఈ పరిత్యాగమంతా ఎవరికోసం? నాన్నగారికిచ్చిన మాట నిలబెట్టుకోవడం కోసం కధా? అమ్మ, అక్కయ్య అనాథలైపోకుండా చూడటం కోసం కదా? ఆఫీసులో తోటిఆడవాళ్లందరూ నాతో ఎన్నిసార్లు అనేవారు పెళ్లి చేసుకో, పెళ్లి చేసుకో-అని? పాలికేళ్లు పైబడ్డాయి. వయస్సు ముదిరాక పెళ్లి చేసుకుని ప్రయోజనం ఏమిటని ఎన్నిసార్లు అనలేదు? నేను వాళ్లతో అనేకపర్యాయాలు వివరంగా చెప్పాను నా సంసారసమస్యలు. పెళ్లి చేసుకుని నా సుఖం నేను చూసుకుంటే అమ్మనీ, అక్కయ్యనీ ఎవరు చూస్తారు? నన్ను పెళ్లి చేసుకునేవాడు వాళ్లని కూడా ఆదరించేంత ఉదారపురుషుడు కావటం మాత్రం సామాన్యమా?-అని కొన్నిసార్లు వాదించాను. మరి కొన్నిసార్లు-నాకు పెళ్లిపైన ధ్యాస లేదు, పెళ్లి చేసుకోకపోతే మనిషి జీవించలేదా-అంటూ వాదించాను. ఈ వాదం ఆత్మవంచన అని నా అంతరాత్మకి తెలుసు. పెళ్లి! పెళ్లి! పెళ్లి! ఎందుకు వీళ్లంతా నన్నిలా రెచ్చగొడుతారు? నాకు సంబంధం చూసేవాడెవడున్నాడు? నన్ను చేసుకుంటానని ముందుకొచ్చిన వాడెవడున్నాడు?-అని తలగడాలో తలదూర్చి కన్నీరు కార్చిన రాత్రులూ లేకపోలేదు.

నా సుఖంకన్నా నా కర్తవ్యసాధన ముఖ్యమని ఆరేళ్ల క్రితమే నేను నిర్ణయించుకున్నాను. ఇటువంటి యాంత్రికమైన, రసవిహీనమైన జీవితం అనంతంగా సాగిపోయినా సరే, నేను బాధపడదలుచుకోలేదు.

ఎన్నో స్వల్పవిషయాల మీద అమ్మమీదా, అక్కయ్యమీదా విసుగూ, కోపమూ కలిగిన మాట వాస్తవం. నేనింత కష్టపడి చెమటఓడ్చి సంపాదించుకొచ్చి వాళ్ల సుఖం కోసం తాపత్రయపడుతున్నాననే తెలివికూడా లేకుండా అర్థవిహీనంగా మాట్లాడుతూవుంటారు. నన్నొక యంత్రంలా చూడటం మాత్రం సహించలేకపోతూ వుంటాను. సాయంకాలం ఒక్క అరగంట ఆలస్యంగా వస్తే చాలు, ఆరాలు తీస్తారు.

చల్లని వెన్నెల రాత్రి. ఆరుబయట చాపలు వేసుకుని ముగ్గురం పడుకున్నాం. అమ్మ, అక్కయ్యకూ, నాకూ మధ్యన పడుకుంది. అర్థరాత్రి అయినా ఆలోచనలతో నాకు నిద్ర పట్టడంలేదు. ఆ రాత్రి నా ఆలోచనలన్నీ కొత్తమార్గాల్లో పోతున్నాయి

రణరంగంలో దెబ్బలు తిన్న సైనికునిలా సాయంకాలం ఆఫీసు నుంచి అలిసిపోయి, వాడిపోయి వచ్చానని ఆలోచించకుండా-"ఆ మందులు తెచ్చావుటే?" అని అమ్మా, అక్కయ్యా నా ప్రాణాలు తీస్తారు. ఆ సమయంలో నేను చచ్చిపోయినా వీళ్లొక కన్నీటిబొట్టు రాల్చరేమో అనిపిస్తుంది.

అమ్మ ఎప్పుడూ అక్కయ్యనే వెనకేసుకొస్తుంది, ప్రతి స్వల్పవిషయంలోనూ. అక్కయ్య అనర్థానికీ, అమ్మ అనారోగ్యానికీ నేనే మూలకారణమైనట్లు మాట్లాడుతుంది అమ్మ. నా పుట్టుకతోనే తనకి అనారోగ్యం ఆరంభమైందిట.

రోజూ పొద్దున్నే బజారుకు వెళ్లి కూరలు తీసుకొస్తాను. అది చాలక-"అక్కయ్య పొయ్యి దగ్గర సతమతమవుతూంటే కాస్త సాయం చెయ్యకూడదుటే-అలా మగరాయుడిలా పేపరు చదువుతూ కూర్చోకపోతేనూ?" అంటూ సాధిస్తుంది అమ్మ. అందుకే నాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఇంట్లోకన్నా ఆఫీసులోనే ప్రాణం హాయిగా వుంటుందనిపిస్తుంది. నేను చేసిన పనిని అప్పుడప్పుడు మెచ్చుకునే ప్రాణులైనా వున్నారక్కడ. అక్కయ్య సరేసరి! తెచ్చిన జీతమంతా దాని చేతిలోనే పోస్తాను. పెత్తనమంతా దానిదే. నా సొంతఖర్చు కోసం మాత్రం నా పై సంపాదన వాడుకుంటాను. అదికూడా బస్సు ఛార్జీలు, తదితరఖర్చుల కోసం. ఎప్పుడైనా నెలాఖరున రెండు రూపాయలడిగితే నేను బాధ్యతారహితంగా ప్రవర్తిస్తున్నట్లూ, సంసారబాధ్యతలు పట్టించుకోనట్లూ మాట్లాడుతుంది. అమ్మ దానికి తందానతాన అంటుంది.

నేను బాధ్యత పట్టించుకోకుండానే ఇన్నాళ్లూ గడిచాయా? అమ్మ, అక్కయ్యల బాధ్యత నాన్నగారు నా చేతుల్లో పెట్టినప్పుడు నా వయస్సు ఇరవై సంవత్సరాలు. చదువుసంధ్యలూ, ఆటపాటలూ తప్ప మరో బాదరబందీ ఎరుగని రోజులు. భావిజీవితాన్ని గురించి తీయని కలలు కంటున్న రోజులు. కష్టమనేదాన్ని చవిచూడని రోజులవి. ఆ సంవత్సరంతో డిగ్రీ సంపాదిస్తానని ఉత్సాహంతో ఉయ్యాలలూగుతున్న రోజులవి. ఫస్టుక్లాసులో పాసవాలని పట్టుపట్టి చదువుతున్న రోజులవి.

ఆ మర్నాటి నుంచీ పరీక్షలు ప్రారంభమవుతాయనగా క్రితంరోజు అకస్మాత్తుగా నాన్నగారికి పక్షవాతం వచ్చింది. ఇంట్లో వున్నది అమ్మా, అక్కయ్యాను. అమ్మ అసలే రక్తపుపోటుతో బాధపడుతున్న మనిషి. హఠాత్తుగా తగిలిన ఆ దెబ్బకి తట్టుకోలేక అక్కడే కూలబడిపోయింది. అక్కయ్య వికలాంగిని. లేచి చకచకా తిరగలేని మనిషి. ఇంట్లో మరో మగదిక్కు అంటూ లేదు. పరీక్ష, చదువుల మాట మరిచి వెంటనే డాక్టరు దగ్గరికి పరుగెత్తాను. ఆయన డాక్టరే కాదు-మా యోగక్షేమాలను కాంక్షించే సహృదయుడూ, స్నేహితుడూను. నన్నూ, నా పరిస్థితినీ చూడగానే ఉన్నవాడున్నట్లుగా ఎక్కడి రోగుల్ని అక్కడే వదిలి నాతో వచ్చేశారు మా ఇంటికి.

మేము పెద్దగా ఉన్నవాళ్లం కాదు. అలాగని తిండికీ, గుడ్డకీ లోటులేదు. నాన్నగారు ఎంత సంపాదిస్తున్నారో, ఇల్లు ఎలా చక్కబెట్టుకొస్తున్నారో ఇంట్లో ఎవ్వరికీ తెలియదు. అమ్మతో డబ్బు వ్యవహారాలు చర్చించే అలవాటు ఆయనకెప్పుడూ లేదు. అలాగని అమ్మకిగానీ, మాకుగానీ ఎప్పుడూ ఎలాంటి లోటూ రానివ్వలేదు. సంవత్సరానికి సరిపడ్డ బట్టలూ, ఏ కాలంలో వచ్చే కూరలూ, పళ్లూ ఆ కాలంలో సమృద్ధిగా తెస్తూవుండేవారు. అక్కయ్యా, నేనూ ఏదైనా కావాలని అడిగితే లేదనకుండా ఉన్నంతలో మమ్మల్ని సంతృప్తి పరిచేవారు. అక్కయ్య చిన్నప్పటి నుంచీ చదువులో కొంచెం మందంగానే వుండేది. ఇద్దరం ఒకే క్లాసు చదువుతూ వుండేవాళ్లం, ఆరోక్లాసు దాకా. ఆ సంవత్సరమే అక్కయ్య జీవితం చీకటిబాటలో పడింది. సాయంకాలం పుస్తకాల

సంచీలు భుజాన వేసుకుని గెంతుకుంటూ వస్తూండగా వచ్చేపోయే రెండు బళ్లమధ్య అక్కయ్య పడిపోయింది. బండిచక్రం అక్కయ్య కాలిమీదుగా పోయింది. స్పృహ తప్పిపోయిన అక్కయ్యని ఆ బండిలోనే ఇంటికి తీసుకువెళ్లాను. అప్పటినుంచీ కాలు విరిగిపోయిన అక్కయ్య చదువు మానేసి ఇంట్లోనే వుండిపోయింది. నాన్నగారు దానికి ఇంట్లో ప్రయివేటుగా చదువు చెప్పించటానికి ప్రయత్నించారు. అక్కయ్య చదువు మీద శ్రద్ధ చూపించకుండా సంగీతం నేర్చుకుంటానని పట్టుపట్టింది. నాన్నగారు దానిమాట కాదనకుండా సంగీతం చెప్పించారు. కొన్నాళ్లు కాలిమీద బెంగతో ఏడుస్తూవుండేది. తరవాత తరవాత క్రమంగా అలవాటు పడిపోయి అమ్మ వెనక కూడాకూడా తిరుగుతూ, అమ్మకి చేదోడువాదోడుగా వుంటూవచ్చింది. నేను బి.ఏ. దాకా వచ్చాను.

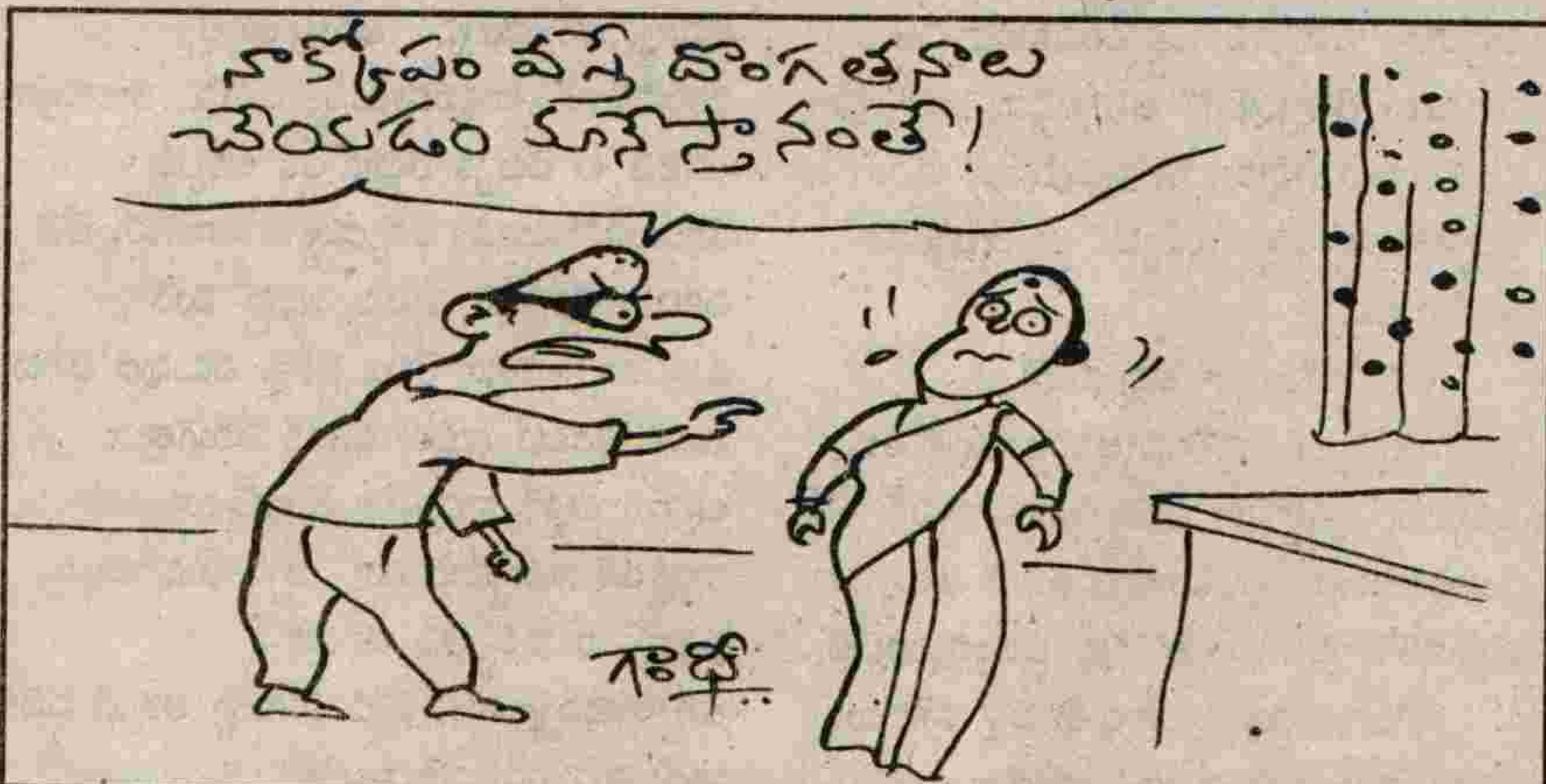

ఆ మర్నాటి నుంచీ పరీక్షలు. కానీ, ఆ ప్రసక్తే ఎత్తటానికి వీలులేని పరిస్థితు లేర్పడిపోయాయి-నాన్నగారి ఆకస్మిక పక్షవాతంతోనూ, అమ్మ రక్తపుపోటు ఉధృతంతోనూ. వారం రోజులు పోయాక మా డాక్టరుగారే నన్ను పక్కకి పిలిచి నా భుజాన్ని ఆప్యాయంగా తడుతూ, "ఊరికే బెంగ పెట్టుకోకమ్మా. సెప్టెంబరులో పరీక్షకి వెడుదుగానిలే. అయినా ఎందుకైనా మంచిది టైపింగులో ట్రెయినింగు తీసుకో!" అని సలహా ఇచ్చారు.

నాకు టైపిస్టుగా ఉద్యోగం దొరికిందని తెలిసిన తరవాత వారం తిరగకుండా నాన్నగారు శాశ్వతంగా మమ్మల్ని విడిచివెళ్లారు-ఇహ మాకోదారి దొరికింది, తను లేకపోయినా పర్వాలేదనుకున్నట్లుగా. నడిప్రవాహంలో కొట్టుకుపోయేవాడికి నావ సహాయం దొరికినట్లుగా ఆ నాడు నాకు ఉద్యోగం దొరకటం వల్ల పెద్ద గండం గడిచినట్లై, తేలికగా ఊపిరి పీల్చుకోవటానికి వీలైందిగాని, ఆనందం అనేది అందులో లేదు.

ఆరేళ్ల అనంతరం ఆనందం కలిగింది నాకు. సాధారణంగా ఆఫీసు విషయాలుగాని, నా మనస్సులోని తర్జనభర్జనలు గాని, సంతోషవిచారాలుగాని అక్కయ్యతోనూ, అమ్మతోనూ నేనెప్పుడూ చర్చించను. వాళ్లు నన్ను సహృదయంతో అర్థం చేసుకోలేరని నాకు తెలుసు. వాళ్లిద్దరికీ లోటు రాకుండా వుండటమే వాళ్లకి కావలసింది. నా సుఖదుఃఖాలతో వాళ్లకి సంబంధం లేదు. ఆ విషయమై నేను పదేపదే బాధపడి ప్రయోజనం లేదు. నా జీవితం వాళ్లిద్దరికీ అంకితమైపోయింది. మరో మార్గాంతరం లేదిక. ఉన్న పరిస్థితుల్లోనే సుఖాన్ని ఊహించుకుని సంతృప్తి పడటమే నా విధి.

ఎప్పుడూ నిర్లిప్తంగా వుండగలిగిన నా మనస్సు ఎందుకో ఆ నాడు మాత్రం నా ఆనందాన్ని అక్కయ్యతోనూ, అమ్మతోనూ పంచుకోవాలని తహతహలాడింది.

నేను పరీక్షలకి వెళ్లటం, చదువు పునఃప్రారంభించటం వాళ్లిద్దరికీ ఇష్టం లేనేలేదు. నేను సాయంకాలం వేళల కాలేజీకి వెళ్లటం వాళ్లకి అనేకరకాలుగా ఇబ్బందులు కలిగించిందట. అక్కయ్య ఎక్కువ శ్రమపడవలసివస్తోందని అమ్మ పరిపరివిధాల వాపోయింది. తన ఆరోగ్యం గురించి బొత్తిగా లెక్కచెయ్యకుండా నా చదువేదో, నా గొడవేదో గాని ఇంటి విషయం కించిత్తుకూడా పట్టించుకోవటం లేదని గొణుగుతూనే వుంది అమ్మ. నేను బజారుకి వెళ్లి కూరలు తీసుకురానన్నాళ్లూ పప్పు-పులుసూ, పప్పు-పచ్చడితోనే అక్కయ్య అన్నం పెట్టింది. ఈ మధ్య అక్కయ్య కర్రకాలు బీటవారిందని తెలిసింది. దాన్ని బాగుచేయించటమో, కొత్తది కొనటమో-ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి. అన్నీ నేనే చెయ్యాలి, ఎన్నెన్నో చెయ్యాలి. అందుకే ఈ పరీక్ష పాసైతే ప్రస్తుత నికృష్టజీవితం కొంత బాగుపడుతుందనే ఉద్దేశంతోనే అమ్మ ఎన్ని సాధించినా, అక్కయ్య ఎలా ప్రవర్తించినా లక్ష్యం చెయ్యక పట్టుదలగా చదివి ఫస్టుక్లాసులో పాసయ్యాను, నా ఆనందంలో పాలుపంచుకునే ధర్మం వాళ్లకి లేదా?

ఏమైనా ఆ రోజున ఆనందంగానే ఉండదలుచుకున్నాను. ఎప్పుడు ఇంటికి చేరతానా, ఎప్పుడు అక్కయ్యతోనూ, అమ్మతోనూ చెబుతానా అనే ఉబలాటంతో బయలుదేరాను ఇంటికి. దారిలో రెండు రోజులకి సరిపడ తాజాకూరలూ, అమ్మకోసం అరటిపళ్లూ కొని ఇంటికి వెళ్లాను. రోజూ అక్కయ్య నాకోసం ఎదురుచూస్తూ గుమ్మం దగ్గరే కూర్చునేది. ఆ రోజున తలుపులు మూసివున్నాయి. తలుపు తట్టినా తెరుచుకోలేదు. మూడోసారి అమ్మ వచ్చి తలుపు తీసింది.

"అక్కయ్య ఏదీ?" అన్నాను.

"లోపలుంది" అంది అమ్మ.

ఏదో అసాధారణపరిస్థితి ఏర్పడిందని నా అంతరాత్మ ఘోషించింది. లోపలికి వెళ్లేసరికి అక్కయ కుంపటికి ఎదురుగా కూర్చుని ఏదో దీర్ఘాలోచనలో మునిగిపోయి యాంత్రికంగా కుంపటి విసురుతూంది. కుంపటి మీద నీళ్లు మరిగిపోతున్నాయి.

"ఏమిటక్కయ్యా, ఆ పరధ్యానం?" అన్నాను గట్టిగా.

అక్కయ్య ఉలిక్కిపడి నావైపు తిరిగి చిరునవ్వు నవ్వి, "అప్పుడే వచ్చేశావే ఈవేళ?" అంది.

అప్పుడే ఏమిటి? రోజూకన్నా ఆలస్యం అయింది కూరలూ, అవీ తీసుకురావడం వల్ల. ఎందువల్లనో అక్కయ్య పరధ్యానంగా వుంది. నాకోసం ఆదుర్దాగా ఎదురైనా చూడలేదానాడు. ఆ పరిస్థితిలో వెంటనే నా పరీక్ష రిజల్టు సంగతి సంబరపడుతూ చెప్పబుద్ధి కాలేదు. తరవాత మెల్లిగా ఏ భోజనాల సమయంలోనో అనుకూలంగా వుంటే చెప్పచ్చునులే అని నాలోని ఉత్సాహాన్ని అణిచివేసుకొని పీటమీద చతికిలబడ్డాను.

అక్కయ్య తను చేసిన అటుకుల ఉప్మా ప్లేటులో నా ముందు పెట్టి, కాఫీ కలుపుతూంది. కాఫీ కలుపుతూ అక్కయ్య మళ్లీ పరధ్యానంలో పడింది. ఇక ఆగలేక "ఏమిటక్కయ్యా, అంత తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నావు? సంగీతం

చెప్పించుకునేందుకు పిల్లలు రాలేదా? సన్‌లైట్ సబ్బు అయిపోయిందా?" అంటూ అక్కయ్యకొచ్చే నిత్యసమస్యల్ని గుర్తుకి తెచ్చుకుని ప్రశ్నించాను.

"అది కాదు, నేను లేకపోతే నువ్వు ఉండగలవులే?" అని అడిగింది తలవంచుకుని.

ఆ ప్రశ్న విని నిర్ఘాంతపోయాను. ఆనాటి వరకూ 'నేను లేకపోతే అక్కయ్యా, అమ్మా ఏమైపోతారు?' అనే ప్రశ్న నాకు నేను వేసుకుంటూ వచ్చాను. ఈ ఎదురుప్రశ్నని కలలోకూడా ఎదుర్కోలేదు నేను. కొన్నిక్షణాలపాటు నాకు ఎటువంటి సమాధానమూ తోచలేదు. ఇన్నాళ్ల నుంచీ నా మనస్సులో పేరుకున్న తర్కాన్నంతటినీ త్రుటిలో ఛేదించటానికి సూటిగా వచ్చిన ప్రశ్న అది! మా మౌనాన్ని ఎలా అర్థం చేసుకుందో, అక్కయ్యే మాట్లాడటం మొదలుపెట్టింది.

"నాన్నగారు పోయిన దగ్గర్నుంచీ నువ్వే మోస్తువచ్చావు కుటుంబభారాన్ని. ఎన్నాళ్లని నీకు భారంగా వుండగలను?" అంది.

ఇటువంటి భావం నాలో అనేకపర్యాయాలు రేకెత్తినా, అక్కయ్య నోటినుంచి వినటం ఇదే మొదటిసారి. అమ్మగానీ, అక్కయ్యగానీ నేను మోస్తున్న భారాన్నీ, వాళ్లకోసం నేను చేస్తున్న త్యాగాన్నీ గ్రహించటం లేదనే ఇన్నాళ్లూ నాలో నేను బాధపడ్డాను.

ఆ నాడు హఠాత్తుగా అక్కయ్య నేను వినదలుచుకున్న మాటల్నే వినిపిస్తుంటే ఏవో అపశ్రుతులు వింటున్నట్లు అనిపించింది.

"ఏమిటక్కయ్యా, ఆ మాటలు? నువ్వు నాకు భారమేమిటి? ఎందుకలా కొత్తగా మాట్లాడుతున్నావు?" అన్నాను ఉద్రేకంగా.

"అదికాదే, నా భారం తొలగిపోతే నీకు తేలికగా, హాయిగా వుండటంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది? ఈనాటికైనా నీ మీది బరువు దించగలుగుతానేమోననే ఆశ కలుగుతోంది."

అక్కయ్య ఈ కొత్త ధోరణిలో ఎందుకు మాట్లాడుతున్నదో నాకవగాహన కాలేదు. అమ్మ అవతలిగదిలో చాపమీద పడుకుని వుంది.

"నేనేమైనా నీకు లోటు చేశానా, అక్కయ్యా? నా శాయశక్తులా మీ సుఖం కోసమే కదా పాటుపడుతున్నది! నీ మనస్సులో ఏముందో స్పష్టంగా చెప్పరాదూ?" అన్నాను గాద్గదికంగా.

"నువ్వు అపార్థం చేసుకోకు, అమ్మలూ! నాకొక సంబంధం వచ్చింది. నీకభ్యంతరం లేకపోతే ఒప్పుకుంటానని చెప్పాను అమ్మతో!" అంది అక్కయ్య నావైపు బెదిరిన లేడిపిల్లలా చూస్తూ.

అనుకోని ఈ ప్రసక్తికి క్షణకాలంపాటు ఆశ్చర్యంతో స్తబ్ధురాలినైనా, అంతలోకే తేరుకుని, "నేనేదో పెద్దదిక్కునైనట్లు, నా అనుమతి కోసం అడుగుతావేమిటే? నాకన్నా పెద్దదానివి, ఆ వ్యక్తి మంచీ, చెడూ అన్నీ చూసుకుని నీకిష్టమైతే ఇక నా అభ్యంతరం అన్న ప్రశ్నే రాదు" అన్నాను గంభీరంగా.

అక్కయ్య ఇంకేమీ మాట్లాడకుండా నాకు కాఫీ ఇచ్చి తక్కిన పనిలో నిమగ్నురాలైపోయింది.

"ఇంతకీ ఎవరతను?" అని అడిగాను కుతూహలం అణుచుకోలేక.

"నా దగ్గర సంగీతం పాఠాలు చెప్పించుకోవటానికి వస్తూంటారు ఇద్దరు పిల్లలు శాంతి, కమల-అని, వాళ్ల నాన్నగారు" అంది.

నేను తెల్లబోతూ చూశాను అక్కయ్యకేసి. అక్కయ్య తలవంచుకుంది నా చూపులకి.

"ఆయన భార్య పోయి-ఏడాది అయింది. నలుగురు పిల్లలు, వాళ్లని చూసేందుకు మళ్లీ పెళ్లి చేసుకోవలసివస్తోందిట. భార్య పోవటంతో ఆయన మనస్సు విరిగిపోయిందిట. కాలు విరిగినా పరవాలేదు, మా పిల్లలకి నచ్చింది, చేసుకుంటాను అన్నారుట, మన పక్కింటి రామ్మూర్తిగారొచ్చి అమ్మతో చెప్పారు" అని అక్కయ్య చెప్పి నా వంక అనుమానంగా చూసింది, మా మనోభావం కోసం.

"కావాలని వచ్చిన సంబంధాన్ని కాదనటం దేనికి? నీకిష్టమైతే ఒప్పేసుకో" అని సలహా ఇచ్చాను.

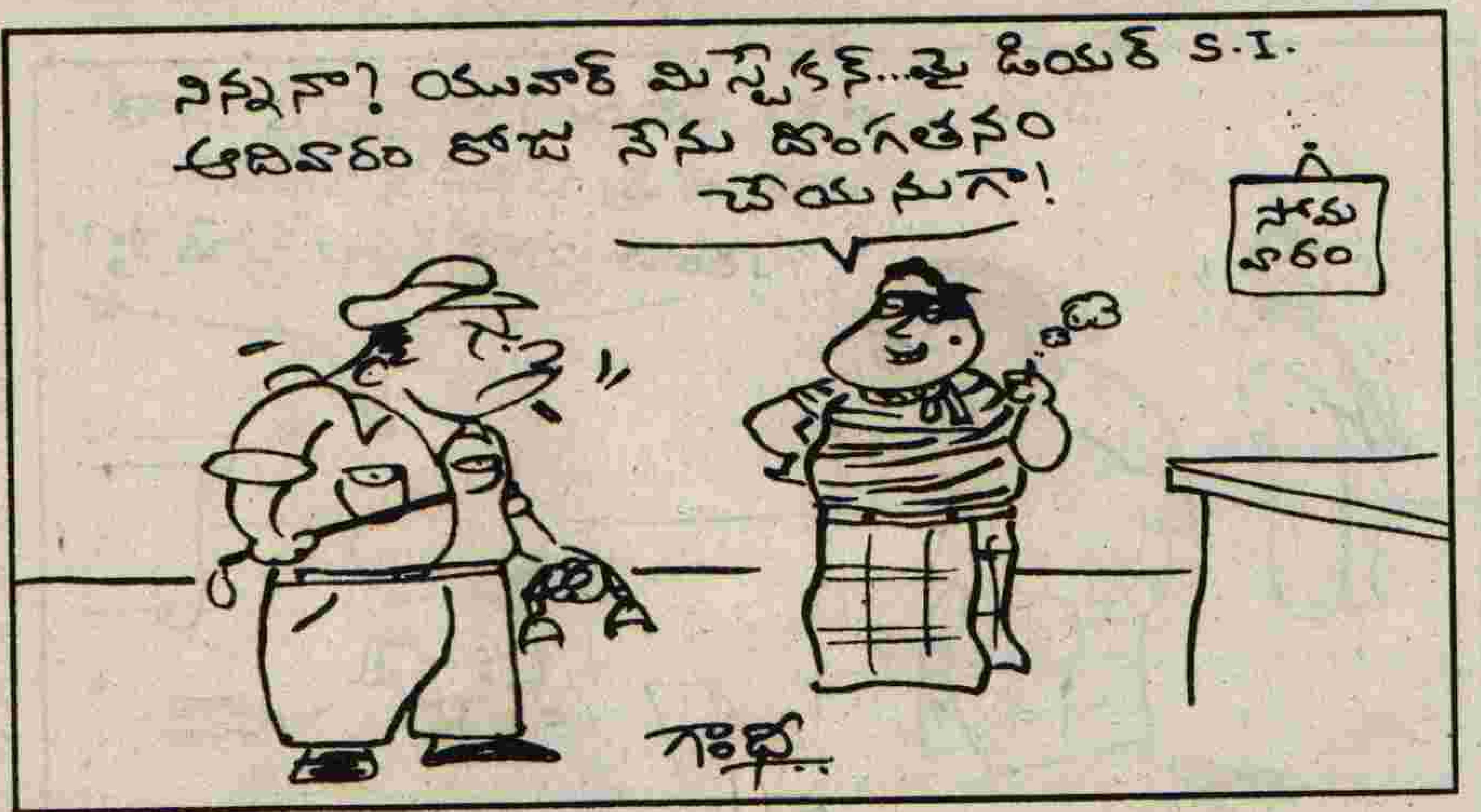

చల్లని వెన్నెల రాత్రి. ఆరుబయట చాపలు వేసుకుని ముగ్గురం పడుకున్నాం. అమ్మ, అక్కయ్యకూ, నాకూ మధ్యన పడుకుంది. అర్ధరాత్రి అయినా ఆలోచనలతో నాకు నిద్ర పట్టడంలేదు. ఆ రాత్రి నా ఆలోచనలన్నీ కొత్తమార్గాల్లో పోతున్నాయి. ఇదివరకెన్నడూ అక్కయ్య గురించి నేనావిధంగా ఆలోచించలేదు. అక్కయ్య లేకుండా నా జీవనం ఎలావుంటుందన్న యోచనే రాలేదు ఇన్నాళ్లూ. నాన్నగారు నా చేతుల్లో ఇంటిబాధ్యత వదిలి వెళ్లిపోయిన నాటినుంచీ అక్కయ్య, అమ్మ నామీద ఆధారపడుతున్న నగ్నసత్యమే నా కళ్లముందు నిలిచిపోయింది గాని, అక్కయ్య మీద నేను ఆధారపడుతున్నాననే భావం నా మనఃప్రాంగణంలోకి తొంగైనా చూడలేదా నాటిదాకా.

అవును, అక్కయ్య లేకపోతే మర్నాటి నుంచి నా పనులన్నీ ఎవరు చేసిపెడతారు? ఉదయాన్నే తొమ్మిది గంటలయేసరికి నేను బయలుదేరి ఆఫీసుకు వెళ్లిపోవాలి. తొమ్మిది దాటి అయిదు నిముషాలైనా బస్సు అందదు. ఆఫీసు చేరేసరికి పది అవుతుంది. అక్కయ్య పొద్దున్నే లేచి ఎనిమిదిన్నరకే వంట పూర్తి చేస్తుంది. ఏ నాడైనా ఒక్కనాడు వంట ఆలస్యం అయితే ఎంత విసుక్కుంటాను నేను-ఆఫీసుకి ఆలస్యం అయిపోతుందని? అక్కయ్య అలాంటప్పుడు నాతో వాదించదు. చివరికి నోటమ్మట ఒక్క ముక్క కూడా రానివ్వదు. అమ్మ ఎప్పుడూ దాన్ని వెనకేసుకొస్తుంది. అటువంటప్పుడు అమ్మమీద నాకు పట్టరాని కోపం వస్తుంది.

"నా కష్టాన్ని గుర్తించే వాళ్లొక్కరు లేరీ

కొంపలో!" అని పళ్లు పటపట కొరుక్కుంటాను. అక్కయ్య నాకు మధ్యాహ్నానికని స్టీలు భరిణలో అన్నం సర్దిపెట్టి చేతికిస్తే అది పుచ్చుకుని చరచరా వీథిలోకి వెళ్లిపోతాను. నేను ఆఫీసు నుంచి సాయంకాలం తిరిగివచ్చేసరికి ఆనాటి నా అలసట అంతా గమనించి నే పడుతూన్న అవస్థకి వాళ్లంతా ఆక్రోశించరేమనే నేనెల్లప్పుడూ బాధపడ్డాను, కాని, ఇంట్లో అక్కయ్య పడుతూన్న తంటాలు తలుచుకుని ఏనాడు జాలిపడిన పాపాన పోలేదు. పనిమనిషిని పెట్టుకుంటే పదిరూపాయలివ్వవలసి వస్తుందని అక్కయ్యే అంట్లన్నీ తోముతుంది. రెండు గదులే కదా, దీనికి పెద్దగా పనిమనిషి ఎందుకని తనే ఊడుస్తుంది. తనెప్పుడూ ఇంట్లో వుండే మనిషే కదా అని మంచిచీరలన్నీ నా కోసం వుంచి తానెప్పుడూ వెలిసిపోయిన వాటినే కట్టుకుని తిరుగుతుంది. పండగ నాడైనా కొత్తచీర కట్టుకోదు. కొత్త చీర తనకోసం కొన్నా మొదటి ఉతుకు ఉతికేదాకా నన్నే కట్టుకోమంటుంది. అక్కయ్య తనకి కొత్తచీర రెపరెపలు నచ్చవని అంటే నేను నమ్మేదాన్ని. ఎప్పుడూ బలవంతపెట్టలేదు కట్టుకోమని. సాయంకాలం ఇంటికొచ్చేసరికి ఏదో ఒక ఫలహారం నాకోసం సిద్ధం చేసిపెడుతుంది. ఏ నాడైనా ఒక్కనాడు సిద్ధంగా లేకపోతే తారామండలానికి ఎగరటమో, ముఖం ముటముటలాడించుకోవటమో చేసేదాన్ని. అమ్మ నన్నే కసిరేది. "ఏమిటే, పిల్లలకి సంగీతపాఠం చెప్పేసరికి కొంచెం ఆలస్యం అయింది. ఓనాడు కాస్త వెనకా ముందూ అయితే అలా ఎగిరిపడతావేమిటి? బొత్తిగా జాలి అన్నది లేకుండా పోతున్నది నీకు!" అని అమ్మ అంటూంటే నాకు ఒళ్లు మండేది.

అందరిమీదా నేనే జాలిపడాలి, అందరి కష్టాలూ నా నెత్తినే పెట్టుకోవాలి. నన్ను చూసి జాలిపడే వాళ్లొక్కరూ లేరు-అని కుతకుతలాడిపోయేదాన్ని. నాకొచ్చిన కష్టాలు తలుచుకుని నా మీద పుట్టెడుజాలితో నా మనస్సు నిండిపోయిందేగాని, నాకన్న నికృష్టజీవి మరొకతె నా ముందే వున్నదనే సత్యాన్ని విస్మరించాను. అక్కయ్య వికలాంగిని కావటంతో దాని జీవితం కూడా మోడైపోయిందన్నట్లూ, అదొక యంత్రమైనట్లూ ప్రవర్తించాను కాని, అక్కయ్య కూడా వయస్సులో వున్న ఆడదేననీ, దానికీ మనస్సు అనేదొకటున్నదనీ ఎన్నడూ నేను తలపోయలేదు.

అందచందాల్లో గాని, ఆరోగ్యంలో గాని అక్కయ్య నాకెప్పుడూ తీసిపోలేదు. నిజానికి అక్కయ్యలో ఒక్క అంగవైకల్యం తప్ప మరోవంక కాగడా పెట్టి వెతికినా కనిపించదు. పుష్టిగా వుండే విగ్రహం, చామనచాయ, తీరైన ముఖలక్షణాలు. అన్నిటికన్నా మిన్న అయిన శ్రావ్యమైన కంఠస్వరం-చక్కనిచీర కట్టుకుని, ముఖాన పెద్ద కుంకుమబొట్టు పెట్టుకుని జారుముడి వేసుకుని చాపమీద పొందికగా కూచుని త్యాగరాజకీర్తన పాడుతూండగా చూస్తే ఈ అమ్మాయికి అంగవైకల్యం వున్నదని అన్నవాళ్లని మూర్ఖులనాలనిపిస్తుంది. అక్కయ్య చక్కగా వంట చేస్తుంది. కడుపు నిండిన తరవాతకూడా అక్కయ్య చేసినదేదైనా పెడితే వద్దనాలనిపించదు. అమ్మకి రక్తపుపోటు ఎక్కువైనప్పటినుంచీ అక్కయ్యదే ఇంట్లో వంట బాధ్యత.

"వంట నాకు చాకిరీ అనిపించదు. రకరకాల పదార్థాలు రుచిగా వండిపెట్టి, వాటిని ఎవరైనా ఆప్యాయంగా, తృప్తిగా తింటూంటే నాకంతకన్నా ఆనందం లేదు" అంటూ వుంటుంది అక్కయ్య. అది నాకు పూర్తిగా వ్యతిరేకం. అక్కయ్యకి గృహిణికి వుండవలసిన ఆదర్శలక్షణాలన్నీ వున్నాయి. అక్కయ్యని చేసుకోబోయే ఆయన అదృష్టవంతుడు. 'అక్కయ్య లేని నా జీవనం ఎలా వుంటుంది?' అనే ప్రశ్న నా ఆలోచనల్ని రెచ్చగొడుతూంది. అక్కయ్యకూ, నాకూ అంతటి అనుబంధం వున్నదని ఆనాటి వరకూ నేను గ్రహించలేకపోయాను. నాన్నగారు పోయిననాడు నా ఆవేదనని పంచుకునేందుకు అమ్మా, అక్కయ్యా వున్నారు. ఈనాడు నాకు కలగబోయే ఒంటరితనాన్ని పంచుకునేందుకు ఎవరున్నారు? నా ఆవేదనని ఎవరి దగ్గర నివేదించుకోను? నన్ను అర్థం చేసుకునే సహృదయం ఎవరికుంది?

అమ్మ! అమ్మకి నేనేమని చెప్పను? అక్కయ్యని విడిచి నేనుండలేను, అక్కయ్యని ఆపమని చెప్పనా? స్వార్థపరురాలినని అమ్మ నన్ను అసహ్యించుకోదా? అసూయపడుతున్నానని అమ్మ నన్ను అపార్థం చేసుకోదూ? అమ్మ నన్ను అర్థం చేసుకోగలదన్న నమ్మకం లేదు. నా సుఖదుఃఖాలను ఏనాడూ అమ్మతో విన్నవించుకోలేదు. నా సొంతవిషయాలనుగాని, మనోవ్యథలనుగాని అమ్మతో ఏనాడూ మనస్సు విప్పి చెప్పుకోలేదు. నా చిన్నతనం నుంచీ నాన్నగారి దగ్గర ఉన్నంత చనువు అమ్మదగ్గర నాకెన్నడూ లేదు. కాలిగోటికి చిన్నదెబ్బ తగిలినా నాన్నగారి ఒళ్లో తలదూర్చి ఏడ్చాను గాని, అమ్మ దగ్గరికెప్పుడూ పరుగెత్తలేదు. అక్కయ్యకే మొదటినుంచీ అమ్మ దగ్గర అలవాటు. అమ్మకి కూడా అక్కయ్య మీదే అభిమానమూ, అనురాగమూను. నన్ను అభిమానించి ప్రేమించే వాళ్లెవరూ లేరు. నాన్నగారు లేరు. అక్కయ్య కూడా వెళ్లిపోతుంది. ఇంకెవరున్నారు, నాకెవరున్నారు, అమ్మా-అంటూ బాధగా మూలిగింది నా మనసు.

"అమ్మా!" అన్న శబ్దం పైకి వెలువడిపోయింది నా ఉద్రిక్తస్థితిలో. "అమ్మా!" అంటూ ఆవేదనాభరితమైన ఆ మాటలోనే మా అమ్మ నా హృదయంలోని బాధనంతా అర్థం చేసుకున్నట్లుగా, నిద్రపోతున్నదనుకున్న అమ్మ, నా వైపు తిరిగి తలమీద ఆప్యాయంగా నిమిరింది. ప్రేమభరితమైన ఆ మృదుస్పర్శతో నా దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుంది.

"అమ్మా! నువ్వైనా నన్ను విడిచి ఎప్పుడూ వెళ్లకమ్మా!" అంటూ రోదిస్తూంటే, మా అమ్మ మౌనంగా నన్ను తన గుండెలకి గట్టిగా హత్తుకుంది. ■